

ANNALES
UNIVERSITATIS MARIAE CURIE-SKŁODOWSKA
LUBLIN — POLONIA

VOL. XXVI, 30

SECTIO C

1971

Instytut Biologii UMCS
Zakład Systematyki i Geografii Roślin

Mirosława BLOCH

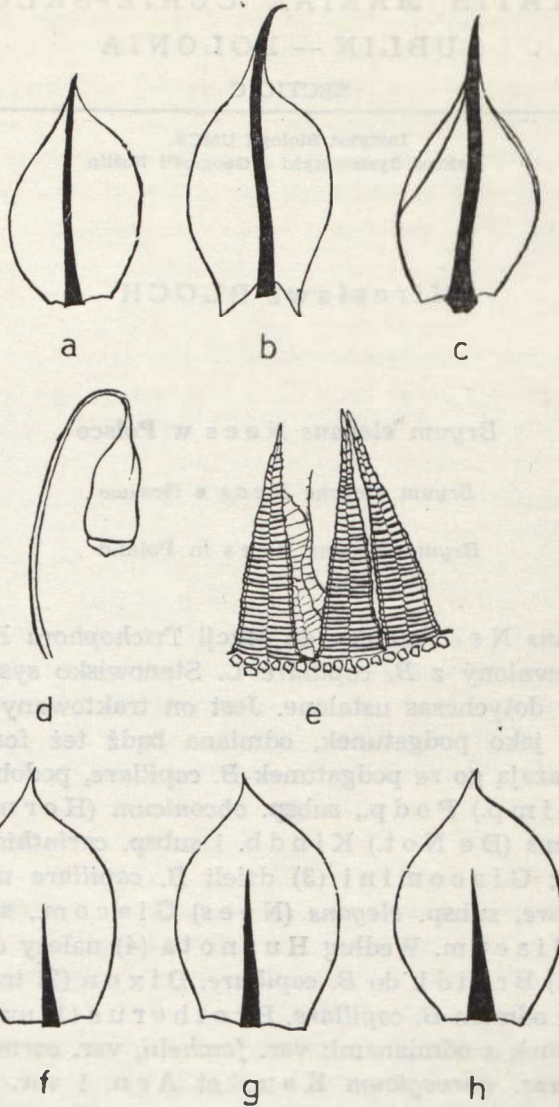
Bryum elegans Nees w Polsce

Bryum elegans Nees в Польше

Bryum elegans Nees in Poland

Bryum elegans Nees należy do sekcji *Trichophora* Kindb. i jest najbliższym spokrewnionym z *B. capillare* L. Stanowisko systematyczne *B. elegans* nie jest dotychczas ustalone. Jest on traktowany przez niektórych briologów jako podgatunek, odmiana bądź też forma. Pilous i Duda (8) uważają go za podgatunek *B. capillare*, podobnie jak subsp. *cuspidatum* (Shimp.) Podp., subsp. *obconicum* (Hornsch.) Boul., subsp. *torquescens* (De Not.) Kindb. i subsp. *carinthiacum* (B.S.G.) Podp. Również Giacomini (3) dzieli *B. capillare* na podgatunki: subsp. *eu-capillare*, subsp. *elegans* (Nees) Giacom., subsp. *torquescens* (B.S.G.) Giacom. Według Husnota (4) należy on wraz z var. *ferchellii* (Brid.) Breidl. do *B. capillare*. Dixon (2) traktuje go jako jedną z licznych odmian *B. capillare*. Brotherus (1) uważa *B. elegans* za odrębny gatunek z odmianami: var. *ferchellii*, var. *carinthiacum* (B.S.G.) Breidl., var. *norvegicum* Kaur et Arn. i var. *sublimbatum* Joerg. Mönkemeyer (5) także uważa wszystkie niższe jednostki *B. elegans* za formy: for. *ferchelli* (Funk) Breidl., for. *carinthiaca* (B.S.G.) Breidl., for. *fragilis* Vel. Pavletić (7) traktuje *B. elegans* jako gatunek i wyróżnia w nim trzy odmiany: var. *ferchellii*, var. *carinthiacum* i var. *longipilum* (Mönk.) Pavl.

Gatunek ten jest szeroko rozpowszechniony. Znany jest z obszarów środkowej Europy (3, 5, 7, 8) i Skandynawii (1, 6). Z Polski podawany jest z nielicznych stanowisk (10). Występuje przeważnie na wyżynach i w górach. Jedno stanowisko stwierdzono w Puszczy Białowieskiej. Var. *ferchellii* znaleziono na Wyżynie Krakowsko-Częstochowskiej.

Ryc. 1. *Bryum elegans* Nees var. *elegans*: a—c—liście (15×), d—puszka (9×), e—peristom (88×); var. *ferchelii* (Brid.) Breidl.: f—h—liście (15×)
Bryum elegans Nees var. *elegans*: a—c—leaves (15×), d—capsule (9×), e—peristome (88×); var. *ferchelii* (Brid.) Breidl.: f—h—leaves (15×)

B. elegans rośnie na skałach i rzadko na płytkiej glebie naskalnej. Występuje przeważnie na podłożu wapiennym i gipsowym, wyjątkowo na granitowym oraz w szczelinach skał wypełnionych humusem. Na wyżynach rośnie też na mokrych łąkach na podłożu piaszczystym i gliniastym.

Główne cechy taksonomiczne, różniące ten gatunek od *B. capillare*, to: liście wklęsłe, całobrzegie, często na brzegu podwinięte, jajowato wydłużone. Komórki liści romboidalne. Żebro u dołu rozszerzające się, dochodzi do szczytu liści, zwężając się w odgięty na zewnątrz kończyk. Seta 15—25 mm dł. Puszka 1,5—2 m dł., w połowie zwężona, zawieszająca się. Zęby peristomu zewnętrznego ciemnobrunatne, wewnętrznego — żółte. Peristom wewnętrzny słabo rozwinięty (ryc. 1).

var. ferchelii (Brid.) Breidl.

Liście jajowate, krótko zaostrome, obrzeżone, bardziej wklęsłe. Żebro nie dochodzi do szczytu liści, u dołu słabo rozszerzone (ryc. 1 f-h).

WYKAZ STANOWISK

var. elegans

Nizina Mazowiecka: Puszcza Białowieska, na piaszczystej skarpie przydrożnej na wschód od wsi Białowieża, 1958, S. Lisowski (POZN Bryoth. Polon. 857).

Góry Świętokrzyskie: rezerwat Świnia Góra, na kretowisku wśród łąk, glina, 1960, M. Kuc (KRA).

Wyżyna Kielecko-Sandomierska: Góra Brusznica za Karczówką pod Kielcami, skałki wapienne od północy, 1942, K. Kaznowski (POZN); Zelejowa Góra pod Chęcunami, na miejscach otwartych w szczelinach skałek wapiennych, 1940, K. K. (POZN).

Niecka Nidziańska: Miechowskie, Szczalkowice k. Działoszyc, skałki gipsowe, 1957, Z. Wacławska (KRA); Miechowskie, Janowice k. Kaliny Wielkiej, 1956, Z. W. (KRA).

Wyżyna Krakowsko-Częstochowska: Górnik — Strzemieszyce, torfowisko niskie, mokre łąki, 1954, M. Kuc (KRA); Jura Południowa, Ostańce na wschód od Olsztyna, 1957, M. K. (KRA); Zarzeczce k. Wolbromia, na brzegu lasu, piasek, 1956, M. K. (KRA); ujście dopływu Czarnej Przemszy pod Józefowem, 1955, M. K. (KRA); Ząbkowice — Trzebiatowice, 1955, M. K. (KRA); pow. Olkusz, Mitrega, górny bieg, 1955, M. K. (KRA); Ostańce między stacją Olsztyn a Koziegłowami, szczeliny skał, 1957, M. K. (KRA); Dol. Będkowska, skałka z ekspozycją południowo-wschodnią, boczne odgałęzienie od wsi Będkowice, 1952, B. Szafran (KRA); Dol. Będkowska, skałka w lesie na stoku wschodnim, naprzeciw stawów, 1952, B. S. (KRA); Ogród Botaniczny UJ w Krakowie, dach szklarni nie ogrzewanej, 1958, J. Goleń (KRA).

Sudety: Dol. Szklarska, na skałce od strony północnej, 1953, B. Szafran (KRA).

Bieszczady Zachodnie: wśród skał na zachodnim zboczu Tarnicy, 1954, S. Lisowski (POZN); inter saxa arenacea montis Połonina Caryńska, 1250 m s.m., 1954, S. L. (POZN).

Pieniny: skałki przy przełęczy Snopki, 1948, B. Szafran (KRA).

Podtatrze: Białka Tatrzańska, Czerwone Skałki, na skałach pokrytych humusem, 1969, J. Krupa (LUBL).

Tatry Zachodnie: Czerwone Wierchy, Kopa Kondracka, od strony północnej, 1957, S. Lisowski (POZN); Dol. Kondratowa, zbocze Kalackiej Turni, w szczelinach świetlistych skał wapiennych, 1250 m n.p.m. 1957, S.L. (POZN).

Tatry Wysokie: Dol. Pańszczyca, zbocze Małej Kosistej, wapienie, 1730 m s.m., 1966, S. Lisowski (FOZN); Buczynowa Dolinka, wschodnie urwiska Buczynowych Turni, w szczelinach skał granitowych, 1850 m n.p.m., 1966, S.L. (POZN).

var. ferchelii (Brid.) Breidl.

Wyżyna Krakowsko-Częstochowska: Dol. Będkowska, na skałce, w ekspozycji południowo-wschodniej, 1952, B. Szafran (KRA).

PIŚMIENICTWO

1. Brotherus V. F.: Die Laubmose Fennoscandias. Druck. Finn. Literatur—Gesel, Helsingfors 1923.
2. Dixon H. N.: The Student's Handbook of British Mosses, Sumfield a. Day Ltd., London 1954.
3. Giacomini V.: Syllabus Bryophyllum Italicarum. Pars 1: Andreaeales et Bryales. Tipogr. del Libro, Pavia 1947.
4. Husnot T.: Muscologia Gallica. A. Cahan, par Athis, Paris 1884—1890.
5. Mönkemeyer W.: Die Laubmoose Europas. Rabenhort's Kryptogam. Flora, Bd. IV. Akad. Verlag. M.B.H., Leipzig 1927.
6. Nyholm E.: Illustrated Moss Flora of Fennoscandia. CWK Gleerup (Lund Sweden), 1956.
7. Pavletić Z.: Prodromus Flore Briofita Jugoslavije. Jugoslav. Akad. Znan. i Um., Zagreb 1955.
8. Pilous Z., Duda J.: Klíč k urcovani mechorostu ČSR. ČAV, Praha 1960, 568.
9. Podpera J.: Conspectus Muscorum Europaeorum. ČAV, Praha 1954.
10. Szafran B.: Mchy (Musci). Flora Polska. Rośliny zarodnikowe Polski i ziem ościennych. PWN, Warszawa 1957.
11. Van der Vijk R., Margadant W. D., Florschütz P. A.: Index Muscorum, vol. 1. Kemink en Zoon N. V., Utrecht 1959.

РЕЗЮМЕ

Bryum elegans Nees (sect. *Trichophora* Kindb.) является довольно редким видом флоры мхов в Польше. В Польше выступает в типичном подвиде и как *var. ferchelii* (Brid.) Breidl. Большая часть его местонахождений концентрируется в Карпатах и Судетах, а также на Краковско-Ченстоховской возвышенности. Изолированное местонахождение имеется в Бяловейской пуще. *Var. ferchelii* произрастает только в одном месте на Краковско-Ченстоховской возвышенности.

SUMMARY

Bryum elegans Nees (sect. *Trichophora* Kindb.) is a fairly rare species in the flora of Polish moss. It appears as a typical variety and

as var. *ferchellii* (Brid.) Breidl. Most of its stands are placed in the Carpathians and Sudetes, and in the Cracow-Częstochowa Upland. It has an isolated stand in the Białowieża Forest. Var. *ferchellii* is known to have one stand in the Cracow-Częstochowa Upland.

The Board of Directors has the honor to acknowledge the receipt of the report of the Committee on the Administration of the Corporation for the year ending December 31, 1934. The report is a most interesting and valuable one, and the Board is pleased to have it placed before the stockholders.

REPORT OF THE BOARD OF DIRECTORS

The Board of Directors has the honor to acknowledge the receipt of the report of the Committee on the Administration of the Corporation for the year ending December 31, 1934. The report is a most interesting and valuable one, and the Board is pleased to have it placed before the stockholders.

MEMBERSHIP

- 1. Mr. J. W. ...
- 2. Mr. ...
- 3. Mr. ...
- 4. Mr. ...
- 5. Mr. ...
- 6. Mr. ...
- 7. Mr. ...
- 8. Mr. ...
- 9. Mr. ...
- 10. Mr. ...
- 11. Mr. ...
- 12. Mr. ...

FINANCIAL

The financial statement for the year ending December 31, 1934, shows a net income of \$1,000,000. The assets of the corporation are \$5,000,000 and the liabilities are \$4,000,000. The net worth of the corporation is \$1,000,000.

SUMMARY

Assets	\$5,000,000
Liabilities	\$4,000,000
Net Worth	\$1,000,000